

Использованная литература

1. Мамуладзе Г. Об особенностях маркетинга. Государственный университет им. Ш. Руставели, материалы II международной научно-практической конференции «Туризм: экономика и бизнес». Труды, Тбилиси, 2011.
2. Котлер Д. и др. Маркетинг Гостинпримство туризм. М., 2005.
3. <http://www.ambebi.ge/ekonomikao/40154-qarthuli-turizmis>
4. <http://gnta.ge/ge/%E1%83%A2%E1%83%A3%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%96%E1%83%9B%E1%83%98%E1%83%A1-2016-%E1%83%AC%E1%83%9A%E1%83%98%E1%83%A1-%E1%83%9C%E1%83%9D%E1%83%94%E1%83%9B%E1%83%91%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%A1-%E1%83%97/>

Мельник Олександр Григорович, здобувач

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ КАПІТАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЛЮДЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ ФІЗИЧНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

Виходячи з реалій сучасного функціонування вітчизняної економіки та з огляду на оголошену морально-ціннісну орієнтацію її розвитку до імплементації в систему євроінтеграційних цінностей неробхідно сконцентруватися на дуже болісному, але вкрай важливому моменті - особливостях ставлення суспільства до людей з обмеженими фізичними можливостями та пошуку шляхів капіталізації їх продуктивних здібностей. Основні напрямки соціальної політики України стосовно інвалідів ці питання охоплюють дуже поверхнево, оскільки шляхи адаптації людей з обмеженими можливостями до повноцінного суспільного життя та умови їх соціальної адаптації носять умовно декларативний характер. На жаль, слід констатувати, що ще з часів соціалістичного минулого в Україні державна політика щодо осіб з інвалідністю будувалась на принципах їх ізоляції від суспільства та матеріальної компенсації втрат ними працездатності та здоров'я, що вплинуло як на усвідомлення інвалідів щодо свого власного місця у суспільстві, так і на ставлення членів суспільства до проблем такої категорії населення. Те, що інваліди повинні мати ті ж самі права, якими володіють усі члени суспільства (у першу чергу, право на працю), користуватися тими самими благами, не знаходило законодавчого закріплення та практичної реалізації. І якщо проблеми зайнятості інвалідів стали об'єктом уваги міжнародних організацій (ООН, Міжнародної організації праці тощо) ще у 20-х роках ХХ сторіччя, то Україна фактично почала формувати свою державну політику стосовно людей з обмеженими фізичними можливостями (зокрема у сфері їх зайнятості) спираючись на міжнародні стандарти, тільки у перші роки своєї незалежності.

Конструктивним підходом до наукового обґрунтування дієвої соціальної політики щодо вирішення проблем людей з обмеженими фізичними можливостями та їх повноцінного залучення до суспільного життя є постановка питання про капіталізацію продуктивних здібностей такої категорії населення. Теоретичним підґрунтям такого підходу складає *теорія розвитку людського капіталу*, розроблена Т.Шульцем та Г.Беккером, яка має численних послідовників, зокрема - і серед вітчизняних вчених в межах наукових шкіл професорів О.А.Грیشнової та М.В.Семикіної та ін. [1; 2; 3].

На основі узагальнення висновків теоретичних джерел, *капіталізацію продуктивних здібностей людей з обмеженими фізичними можливостями* правомірно розглядати як процес збереження, залучення та використання соціально-трудового потенціалу інвалідів в економічній, суспільно-корисній (*в сучасній інтерпретації - волонтерській*) діяльності, яка супроводжується отриманням певного економічного або соціального ефекту, корисного для національної економічної системи країни та розвитку її соціальних та морально-ціннісних складових. Ми повністю погоджуємось з думкою науковців, які

вважають, що буд-які кроки, що здійснюються у напрямі капіталізації незадіяних продуктивних здібностей особливих категорій населення мають супроводжуватися соціальними інноваціями [4].

При цьому *соціальні інновації* у сфері державної політики капіталізації продуктивних здібностей людей з особливими потребами розглядаються як комплекс ініціатив, нововведень, нових послуг, а також корисних змін, які впроваджуються державою (разом з соціальними партнерами) у розгалуженій системі формування, використання і розвитку людського потенціалу для комплексного підвищення якості останнього та підтримки процесу соціалізації людей з обмеженими фізичними можливостями.

Зупинимось на визначенні поняття *соціальних інновацій*, користуючись висновками вітчизняних науковців, які дозволяють виділити три основні типи сучасного тлумачення цього поняття [5]:

1) як остаточного результату творчої діяльності, що отримав широке поширення і став основою для істотних соціальних змін [6, с. 243]. Зокрема, Ю. Яковець тлумачить поняття інновації як внесення у різноманітні види людської діяльності нових елементів, що підвищують результативність цієї діяльності [7]. У цьому сенсі соціальні інновації – нововведення у соціальній сфері, що сприяють вирішенню суперечностей, які виникають в умовах неоднорідного та нестабільного суспільного розвитку, співіснування різних аксіологічних систем, посилення процесів соціальної мобільності. *До соціальних інновацій* належать нові стратегії, концепції, ідеї та організації, що задовольняють різні типи соціальних потреб, – від умов праці і освіти до розвитку громад та охорони здоров'я, і сприяють поширенню та зміцненню громадянського суспільства [8];

2) як процес здійснення змін, переходу системи з одного стану до іншого. У межах процесного підходу категорія «соціальна інновація» розглядається як цілісний процес віднаходження, забезпечення підтримки і впровадження оригінальних рішень для соціальних потреб, розвиток соціальних або організаційних структур, принципів або практик [9, с. 95];

3) як процес перетворення нововведень на соціокультурні норми і зразки, що забезпечує їхню інституціоналізацію і закріплення у сфері духовної і матеріальної культури суспільства [6, с. 243]. Соціальні інновації – це процеси, результатом яких є істотні і незворотні зміни у взаємодії між людьми, групами, що сприяє формуванню нових зв'язків і відносин між ними, спрямованих на задоволення нових духовних і інтелектуальних потреб, нових норм, появи організацій та зв'язків більш високого рівня [10]. Так, І. Москальов під інноваційними соціальними процесами розуміє *«трансформації у соціальних структурах і процесах, що приводять до зміни способу функціонування соціальної системи. При цьому можуть суттєво змінюватися стратегічні пріоритети, технологія, культура, соціальні інститути»* [11].

Ми поділяємо погляди науковців, які вважають, що соціальні інновації є основою капіталізації найбільш вразливих верств населення, зокрема людей з обмеженими фізичними можливостями. За нашим переконанням, розробка таких соціальних інновацій має забезпечувати:

– перманенту діагностику здоров'я людей з обмеженими фізичними можливостями з обов'язковими висновками щодо спектру їх соціалізації (насамперед, прерогатив правцелаштування);

– формування позитивного іміджу потенційних працівників, що мають інвалідність, потужності їх мотивації до виконання накладених обов'язків та специфічних переваг (в тому числі – психологічного змісту);

– докорінну трансформацію соціальної інфраструктури, коли відповідні інституції лікувальних, реабілітаційних установ, а також органів соціального забезпечення у своїх

взаємодії з інвалідами мають робити спільні обґрунтовані (як з медичної, так і з суспільної точки зору) висновки щодо перспектив повноцінного функціонування особи з обмеженими фізичними можливостями в суспільстві, що призводить до найбільш повної капіталізації їх продуктивних здібностей.

Отже, зосередження уваги на впровадженні соціальних інновацій в процес капіталізації здібностей людей з обмеженими фізичними можливостями виконує якнайменше дві найважливіші для суспільства функції: соціальну та економічну. Адже часто у стані інвалідності опиняються люди, які мають надзвичайно високий трудовий (в тому числі – інтелектуальний) потенціал, або додаткові можливості і мотивацію для його подальшого розвитку. Для виконання завдань реалізації продуктивних здібностей потенціалу капіталізації осіб з інвалідністю необхідно невпинно скорочувати розрив між реальною практикою та її теоретичним обґрунтуванням з урахуванням викликів занепаду та піднесення морально-ціннісної основи гуманізації економічних систем в глобальному вимірі.

Список використаних джерел

1. Becker, G. S. Human Capital: a theoretical and empirical analysis, with special reference to education / - 2d ed. – New York: National Bureau of Economic Research: distributed by Columbia University Press, 1975.
2. Грішнова О. Людський капітал: формування у системі освіти і професійної підготовки / О. Грішнова. – В.: Т-во «Знання», КОО, 2001. – 254 с.
3. Семикіна М. В. Мотивація ефективної зайнятості: проблеми, тенденції, вибір стратегії. Монографія / М. В. Семикіна, Н. А. Іщенко, М. О. Родіонова. – Кіровоград: КОД, 2009. – 200 с.
4. Семикіна А.В. Капіталізація продуктивних здібностей людей похилого віку: пошук соціальних інновацій / А.В. Семикіна // Фінансовий простір. – 2013. - № 4 (12). – С.224 – 230.
5. Набатова О.О. Соціальні інновації: поняття, види, суб'єкти / О.О.Набатова // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. – 2011. – № 6. – С. 58-66.
6. Докторович А. Б. Социальные инновации и развитие трудового потенциала стран СНГ / А. Б. Докторович // матер. 1-го инновац. форума СНГ «Международное инновационное развитие и инновационное сотрудничество». – 2006. – С. 241–245.
7. Яковец Ю. Многоликость инноваций / Ю. Яковец // Эпохальные инновации XXI в. – М. : Экономика, 2004. – С. 9–19.
8. Социологический словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://mir.slovari.com/content_soc/INNOVACII-SOCIALNYE-11377.html
9. Бойко-Бойчук Л. В. Поняття «соціальна інновація»: типи визначень, приклади застосування / Л. В. Бойко-Бойчук // Наука та інновації. – 2009. – Т. 5. – № 3. – С. 94–99.
10. Цой Л. Н. Управление конфликтами: поиск ресурсов [Электронный ресурс] / Л. Н. Цой. – Режим доступа : <http://www.conflictmanagement.ru/text/?text=814>
11. Глобальный капитализм: три великие трансформации. Социально-философский анализ взаимоотношений экономики и общества / В. Г. Федотова, В. А. Колпаков, Н. Н. Федотова. — М. : Культур. революция, 2008. — 608 с.
12. Бажал Ю. М. Інноваційна теорія економічного розвитку: М. Туган-Барановський, Й. Шумпетер і проблеми перехідної економіки України. [Електронний ресурс] /Ю.М. Бажал// Наукові записки – 2000. – № 18. – С. 3–7. – Режим доступу до журн. : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/naukma/Econ/2000_18/01_bazhal_ym.pdf
13. Болгов В. Є. Моделювання інноваційного розвитку економіки України /В.Є. Болгов, Г. В. Гейер / Матеріали XII міжнар. наук.- практич. конф. «Сучасні моделі, концепції і стратегії інноваційного розвитку країн світу та України: Економіка, фінанси, право, системний аналіз» (м. Київ, 23 березня 2012 р.) Київ: УДУФМТ, 2012. – С. 124-127.
14. Шкарлет С. М. Інформаційна економіка як основа соціально економічної регенерації України / С. М. Шкарлет // Економіка України. – 2014. – №11 (636). – С. 51-60.